

Ad odborný styl

Olomouc, 23. 2. 2019

Soňa Schneiderová©

sona.schneiderova@fsv.cuni.cz

Jak poznám odborný text?

- Dotaz studentky VŠ, když měla napsat úkol a v zadání bylo: použijte odborný styl a standardní formu pro odbornou práci.

Proč se zahraniční studenti neptají?

- Francie
- USA
- Německo
- Atd.

Zkušenost

- 8leté gymnázium – učitelé nepodporují psaní odborným stylem a neopravují z hlediska odborného psaní

- SCHNEIDEROVÁ, Soňa. *Jak nepsat diplomovou práci*. Olomouc. Univerzita Palackého 2011.
- SCHNEIDEROVÁ, Soňa: Tvůrčí vs. vědecké psaní (s ohledem na výuku odborného psaní). In: *Metody výuky tvůrčího psaní aneb Jak se učí v Česku psát*. Praha: Literární akademie (Soukromá vysoká škola Josefa Škvoreckého) 2013, s. 55–68.
- SCHNEIDEROVÁ, Soňa. Písemné práce českých vysokoškolských studentů jako ilustrace jedné z částí akademického diskurzu. *Didaktické studie* 2, 2015, s. 58–71.
- ČMEJRKOVÁ, Světla, DANEŠ, František, SVĚTLÁ, Jindra. *Jak napsat odborný text*. Praha: Leda 1999.

Odborný styl

Nutné zpočátku podrobně na konkrétních textech vysvětlit rozdíl:

- Teoretický odborný (referáty, seminární práce, BP, DP, studie)
- Populárně-naučný
- Esej

- Jednoznačnost pojmu; promyšlená struktura.
- **Vnitřní hierarchie, plastičnost** – výkladový postup (zapadající parkety do sebe) X informativní postup (palubky řazené za sebou).
- Tomu odpovídá struktura a prostředky vyjadřující **vztahy a souvislosti**.

Co se v odborném textu děje?

- **Definují** – (*gnómický*) *prézens* (*Tygr je šelma*), *opisné pasivum* (*Prvky jsou zařazeny podle povahy předmětu*)
- **Vysvětlují, specifikují, upřesňují** (*tedy, popřípadě, tj., vlastně*)
- **Zasazují daný jev do kontextu, souvislostí**
- **Vymezují/vztahují k jiným skutečnostem, jevům**; např. *srovnávám* nebo *dávám do protikladu*, *něco je jinak* (*podobně, stejně jako X naopak, naproti tomu, na rozdíl od; v poněkud jiném smyslu*),
- *něco vyplývá z něčeho, je podmínkou* (*jestliže*), *něco je něčím omezováno* (*ačkoliv, přestože*), *něco je chápáno různě*.
-

Definování, tvrzení: něco se obecně o něčem tvrdí, je obecně platné, je obecně chápáno

Prézens: *Autorský vypravěč je vypravěč, který (...); formální vymezení označuje za autorské vyprávění*

Opisné pasivum: *Autorský vypravěč je chápán (...)* – stav, představujeme fakt, jeho pojmenování se tak dostává do popředí

Reflexivní pasivum: *obecně se soudí, všeobecně se tvrdí* – děj opakovaný; něco se tvrdí pravidelně/opakovaně (*se popírá*)

Citování, parafrázování (*podle Alberése, sám Genette ...*)

Modalita – **míra tvrzení** (*zajisté, je zřejmé X snad, můžeme tvrdit, že*)

•

- **Struktura – přehlednost, vytýkání podle důležitosti** (*jednak – jednak, za prvé, za druhé, za třetí; především; jak – tak*); stylistický opis (*Byl to především X. Y., kdo*); odkazování (konkrétní, shrnující – *Tento způsob narace; Vztahy mezi těmito aspekty; Taková vymezení*)
 - **závorky** (doplnění obsahu), **pomlčky** (autorské komentáře), **středníky**

-

Syntax

- **Podmínkové věty**

Jestliže se opřeme o Boothova pozorování, můžeme (...)

-

- **Přípustkové věty**

Ačkoliv nemáme dostatek materiálu pro zevšeobecňující tvrzení, troufáme si tvrdit, že ...

Přestože chybí jednotný znak pro všechna jména, je zřejmé, že spadají do stejné kategorie.

Závěr

- Ve studentských pracích chybí plastičnost zpracování odborného tématu, chybí zkušenost zpracování odborné literatury.
- Témata jsou představována formou power-pointů, které řadí informace za sebou, ponejvíce obecně z internetu, z wikipedií, ne z odborné literatury.
- Jsou zadávány eseje jako žánr; to je útvar velmi náročný a v nezkušeném zpracování studentů stejně vznikne spíše výklad s úvahovými prvky, často však nepodloženými odbornou znalostí.
- Studenti přicházející na VŠ si stěžují na nezkušenost v psaní, na to, že píší intuitivně než na základě znalosti a zkušenosti.